

Pel·lícules mudes que més cridaren l'atenció a Mallorca (I)

Miquel Sbert i Barceló

1. LES PIONERES

Mitjançant una sèrie d'articles intentarem revisar els títols i tipus de pel·lícules que més interessaren als nostres padrins inclosos les primerenques aportacions mallorquines.

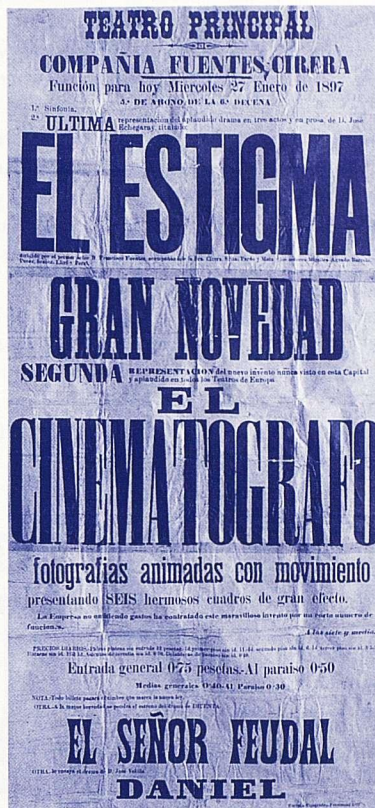
El primer programa amb el qual es donà a conèixer el nou invent a Mallorca es donà al Principal de Palma el 23/1/1897.

El "Heraldo" en feia la ressenya, *"Después de terminada la función, casi todo el mundo quedóse en el teatro y fue a ocupar un sitio en el patio. Había cundido la noticia que se ensayaría el cinematógrafo y el público tenía interes por ver los adelantos de la nueva fotografía en movimiento."*

En efecto, puesto el teatro a oscuras, a los pocos momentos levantose el telón. En medio del escenario se colocó una gran tela blanca con un marco. A través de ella se dejaron ver varias fotografías de movimiento; la vista de un picadero en el cual se dan ejercicios de equitación, fotografías de la Luna; una vista de Turín en una de cuyas calles atraviesa un gran carro tirado por caballerías; un estanque en el cual nadan un grupo de cisnes y terminaron los ensayos presentando la vista de una estación, á los pocos momentos á lo lejos vése aparecer una locomotora, después muchos coches, gente que de ellos se apean; un ciclista que con la maquina cogida del manillar va corriendo en busca del furgón para colocar la bicicleta, i el tren otra vez que emprende su marcha."

Ben aviat, el mateix any, ja s'havien introduït algunes millores argumentals a les cintes, que aleshores eren comprades, no llogades, pels exhibidors ambulants que les mostraven a Palma i als pobles

"Entre las mas notables y que mas poderosamente llaman la atención figura la llegada del tren, cuadro que el Sr. Escrici presenta con la novedad d terminarlo con un accidente cómico. Tambien es muy celebrada una escena entre dos avisadores, los cuales se empeñan en fijar un cartel en el mismo sitio, rivalidad que tiene igualmente un chistoso desenlace."

Formaven part d'aquelles funcions, imatges tan variades com efectes de llum demostrant el camí de les ones lluminoses; vistes de ciutats com Marsella, Seta, Venècia, o París, reproduccions a gran escala del moviment dels planetes i els seus satel·lits al voltant del Sol; així com multitud de projeccions humorístiques i de fantasmagoria geomètrica com dibuixos, randes i brodats. Aquestes representacions s'alternaven amb la projecció de vistes fixes sovint locals.

L'any 99 el cinema de l'Hort del Rei ja anava amb electricitat i oferia quadres d'actualitat com l'enterrament del president de la República francesa alternant amb altres "de gran risa" i de màgia, però el que agradava més la gent eren les "corridas de toros", especialment una de l'espasa Mazzantini.

El tremolor de la imatge, la poca llum a la pantalla així com les interrupcions i suspensions de funcions eren característiques de les sessions de l'època.

El 1900 s'anunciaven l'exposició de París, la bellíssima pel·lícula de 100 metres - uns sis minuts - i era molt més

llarga que el normal-, *El Hombre orquesta*, *Aladino*, *Noche de bodas*, *la Passió de NSJ*, i *na Cendrosa*, de Meliès "bonita e interesante a pesar de su larga duración. Algunas d'elles ja eren en color-monocolor. També ja es mostrà un tros del passeig del Born, i alguna altra vista de Mallorca. i s'establiren les sessions d'una hora de duració, començant a les 5,30 els dies feiners.

Aquest any es va instaurar el dia de moda, quan s'estrenava el programa sencer i s'hi incloïa alguna cinta que captàs l'atenció del públic més selecte a preus una mica més elevats.

Les cintes més llargues - la majoria duren entre un i tres minuts- són anunciades amb el seu metratge, la qual cosa significa no sols més duració sino també més qualitat.

A 1903 s'estrena *Ali Baba*, a 1904 segueix l'interès per les cintes d'actualitat, sovint filmada a posteriori com la guerra russo-japonesa, s'exhibeix *D. Juan Tenorio*, i algunes de les filmacions fetes per Josep Truiol, com *Arribada de les tropes a Palma*, *Arribada del Rei*. o *El Gato con Botas*, de 300 metres, en colors, interpretada per l'actor còmic mallorquí Juan Balaguer la rimera part de *D. Quijote de la Mancha*, de 500 metres, que durà en cartellera tres dies que era el màxim, a l'època, i *Vida y Muerte de Napoleón*.

Aquest mateix any, al teatre Principal es presenta una novetat, el Fotocinema, un intent primitiu d'acoblar la veu a la imatge, amb duos d'òpera, i la grandiosa pel·lícula de 3.000 metres en 35 quadres, *Passión y Muerte de NSJ*. No hi havia distribuïdors locals i les pel·lícules havien de venir de fora, sovint de Barcelona.

El cinema Truyol introdueix el gramòfon com a complement de la projecció de vistes fixes y pel·lícules. Es passen unes sis pel·lícules per programa, alguna d'elles d'uns 600 metres

De 1905 són *Llegada de los restos de Jaime III a Palma* i *Desfile de tropas frente a la Catedral*, fetes també pel senyor Truyol. ♦